

Czym jest agresja i przemoc?

Często pojawia się trudność związana z tym, jak określić zachowania naszych dzieci. Kiedy mamy do czynienia z zachowaniem agresywnym, a kiedy aktem przemocy? Warto na początek wyjaśnić te pojęcia.

Kiedy możemy mówić o agresji?

Agresją jest każde zamierzone działanie, które ma na celu wyrządzenie komuś lub czemuś szkody, straty, bólu. A zatem jest to każde zachowanie, które powoduje krzywdę drugiej osoby (lub własną). Dzieci zachowują się agresywnie również wtedy, gdy niszczą swoje lub cudze rzeczy.

Część autorów uważa, że o agresji można mówić wtedy, gdy obie strony konfliktu mają podobną siłę fizyczną i psychiczną. Zaatakowane dziecko potrafi bronić swoich praw.

Kiedy mamy do czynienia z przemocą?

Przemoc ma miejsce wówczas, gdy dziecko atakujące jest silniejsze fizycznie lub psychicznie, starsze. Cechą charakterystyczną jest zatem nierównowaga sił.

W przypadku przemocy tworzą się zatem dwie role: ofiary i sprawcy, które mają wpływ na dalsze funkcjonowanie dzieci.

Sz szczególnie bolesne jest dla dzieci **zjawisko znęcania**. Znęcanie **ma miejsce, gdy jedno dziecko jest przez dłuższy czas narażone na ataki (bezpośrednie lub pośrednie) ze strony innego silniejszego kolegi czy grupy. Nie potrafi się im przeciwstawić.**

Jeśli obserwujemy dziecko, które przez dłuższy czas jest nękanie przez kogoś, kogo oceniamy jako silniejszego fizycznie czy psychicznie, a ono nie broni się w sposób zdecydowany lub w ogóle nie reaguje na zaczepki, mamy do czynienia ze znęcaniem się.

Jakie formy przemocy można spotkać wśród dzieci?

Gdy spytać dzieci jakie są rodzaje przemocy, najczęściej wymieniają bicie, kopanie, popychanie – fizyczny, bezpośredni atak. Przezywanie czy wyśmiewanie postrzegają jako powszechne zjawisko, a izolowanie kolegi/koleżanki zupełnie nie kojarzy im się z przemocą. Przemoc ma różne formy i trzeba uświadomić je dzieciom.

Formy przemocy jakie można spotkać wśród dzieci:

PRZEMOC FIZYCZNA:

- * bicie,
- * popychanie,
- * podcinanie,
- * wymuszanie pieniędzy,
- * zamykanie,
- * niszczenie własności,
- * kopanie,
- * plucie;

PRZEMOC SŁOWNA:

- * przezywanie,
- * wyśmiewanie,
- * grożenie,
- * ośmieszanie,
- * plotkowanie,
- * namawianie się,
- * obrażanie,
- * szantaż;

PRZEMOC BEZ UŻYCIA SŁÓW I KONTAKTU FIZYCZNEGO:

- * wrogie gesty,
- * miny,
- * izolowanie,
- * manipulowanie związkami;

Należy zaznaczyć, że dziewczynki częściej używają pośrednich form przemocy typu: obrażanie, oszczerstwa, rozpowszechnianie plotek czy wykluczanie z grupy, manipulowanie związkami przyjaźni. Te formy często są mało widoczne. Chłopcy natomiast stosują przemoc jawną, bezpośrednią wykorzystując siłę fizyczną.

Dorośli znacznie częściej reaguje na przemoc chłopców niż dziewczynek. Dzięki temu zyskuje się złudzenie, że przemoc dotyczy głównie chłopców. Należy jednak pamiętać, że pośrednie formy przemocy są tak samo krzywdzące i bolesne jak atak.

ZASADY ROZMOWY ZE SPRAWCĄ PRZEMOCY

- Opisz krótko, co zaszło (fakty, zdarzenia).
- Określ swój stosunek do zdarzeń, nazwij swoje uczucia.
- Odwołaj się do panujących norm, zasad.
- Przedstaw cel rozmowy.
- Wystuchaj aktywnie relacji dziecka (nazywaj uczucia, zadawaj otwarte pytania, parafrazuj).
- Spróbuj wzbudzić empatię u sprawcy.
- Pokarz sprawcy wpływ jego zachowania na ofiarę i jej położenie.
- Przypomnij obowiązujące normy, które dziecko przekroczyło.
- Poszukaj rozwiązań wspólnie ze sprawcą (zobowiązań sprawcy wobec poszkodowanej osoby).

ZASADY ROZMOWY Z OFIARĄ PRZEMOCY:

W rozmowach z dziećmi – ofiarami przemocy warto:

- Nastawić się na aktywne, uważne słuchanie.
- Powiedzieć dziecku o swoich intencjach i dyskrecji.
- Wczuć się w stan emocjonalny dziecka.
- Okazać ciepło i akceptację.
- Dostosować się do jego sposobu mówienia, siedzenia itp.
- Zadawać pytania ułatwiające nawiązanie kontaktu.
- Unikać zbyt wielu dociekliwych pytań.
- Nie oceniać dziecka ani zdarzenia, które przedstawi (typu: „Och, co to za tragedia!”).
- Nie podważać jego wypowiedzi („Nie przesadzaj”).
- Nazywać uczucia dziecka.
- Nie mówić za dziecko.
- Nie wyręczać dziecka („Czekaj, ja się tym zajmę.”).
- Pokazać dziecku jakim zachowaniem może wzbudzać agresję kolegów.
- Pomyśleć z dzieckiem nad sposobami poradzenia sobie z sytuacją.
- Poćwiczyć z dzieckiem wymyślone sposoby obrony przed przemocą.
- Pokazać dziecku jego mocne strony, dowartościować je.
- Docenić odwagę dziecka, kiedy mówi o bolesnych dla siebie zdarzeniach.
- Uszanować jego odmowę i lęk, kiedy nie wskazuje sprawców.
- Przypomnieć dziecku normy i prawa, które go chronią.
- Informować dziecko o wszystkim, co zamierzasz zrobić w tej sytuacji.

Pamiętaj!

Twoim celem jest nawiązanie kontaktu z dzieckiem i pozyskanie jego zaufania.

Twoim celem jest pomóc dziecku uwolnić się od roli ofiary.